

2. Селендеева О. 6 минут, чтобы стать умным: как сегодня устроено онлайн-образование // <https://hightech.fm/2020/05/20/online-education-today>
3. Тихомиров В.П. Мир на пути SMART education. Новые возможности для развития // Открытое образование. – 2011. – № 3. – С. 22-28.
4. Що таке Smart Education? // <https://sites.google.com/site/smarttehnologiie/interaktivni-tehnologiie-vosviti/so-take-smart-education>

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-041-4-80>

РОЛЬ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ФОРМУВАННІ ПЕДАГОГІЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ СІМЕЙНИХ ЛІКАРІВ

Стечак Г. М.

*кандидат педагогічних наук,
старший викладач кафедри українознавства
Львівський національний медичний університет
імені Данила Галицького*

Ягело С. П.

*кандидат філологічних наук,
старший викладач кафедри українознавства,
вчений секретар
Львівський національний медичний університет
імені Данила Галицького
м. Львів, Україна*

Педагогічна компетентність лікаря загальної практики – сімейної медицини – включає особистісні та діяльнісні характеристики, соціально та професійно важливі якості медичного працівника, що виражають його знання, уміння, навички і здатність їх застосовувати в лікувально-профілактичному процесі. Складові педагогічної компетентності сімейного лікаря – це професійно спрямована концепція «Я – медик-педагог», що проявляється у професійній діяльності, комунікативній взаємодії, в системі саморозвитку та самовдосконалення особистості; інформаційно-інструментальна готовність до діяльності, яка передбачає володіння професійно-медичними і психолого-педагогічними знаннями й уміннями, необхідними для якісного виконання лікувально-профілактичної

діяльності. Основна суть педагогічної компетентності полягає в єдності психолого-педагогічних знань, умінь, досвіду, властивостей і якостей педагога, що дозволяють ефективно виконувати навчально-виховну діяльність, цілеспрямовано організовувати педагогічну взаємодію, а також передбачають саморозвиток, самовиховання, вдосконалення особистості та майстерності викладача. Це цілісна професійно-особистісна характеристика, яка визначає готовність і здатність виконувати педагогічні функції відповідно до прийнятих норм, стандартів, вимог [1, с. 7-8].

Педагогічна компетентність сімейних лікарів, як інтегрована характеристика особистості, охоплює систему їхніх соціально та професійно важливих якостей, якій властиві складні, різнорівневі внутрішні зв'язки. Зарубіжний досвід професійної підготовки майбутніх сімейних лікарів і розвитку сімейної медицини, зокрема у США [2] та в Європейських країнах [3, 4] свідчить, що педагогічна компетентність є вагомим складовим лікувально-профілактичного процесу та неодмінно має розглядатися в контексті професійної підготовки.

Формування педагогічної компетентності майбутніх сімейних лікарів розуміємо як спеціально організований цілеспрямований процес, який передбачає декілька етапів: опанування курсу педагогіки відповідно до навчального плану; засвоєння елементів педагогічних знань і умінь у процесі вивчення окремих загальнонаукових (біомедичних) і професійно орієнтованих (медичних) дисциплін; вивчення педагогічно орієнтованого спецкурсу на випускному курсі; набуття власного досвіду практичної професійно-педагогічної діяльності майбутніх сімейних лікарів під час первинної професійної спеціалізації (навчання в інтернатурі). Проектування його форм, методів і засобів надає навчанню ознак технологічності, робить його керованим, наперед визначаючи якісні показники [5, с. 42]. Принципи концептуальності, поетапності та безперервності педагогічної підготовки сімейних лікарів передбачають цілеспрямоване, невпинне та поетапне формування професійно-педагогічних якостей студентів ще на етапі їхнього навчання в медичних закладах вищої освіти (ЗВО). Для керованого формування та розвитку компонентів педагогічної компетентності важливо організувати педагогічну підготовку в медичному університеті таким чином, щоб забезпечити використання різних форм організації освітнього процесу з метою оволодіння педагогічними навичками для майбутньої професійної роботи сімейного лікаря, а також формування навичок педагогічної діяльності. Побудова освітнього процесу на таких засадах сприяє ефективному опануванню студентами педагогічною діяльністю та дає їм змогу самореалізуватися вже під час навчання в медичному університеті. Насправді ж вивчення педагогічних дисциплін та одержання

практичних умінь і навичок не завжди дає студентам можливість уявити процес професійно-педагогічної діяльності в конкретних ситуаціях, оскільки його неможливо достеменно відтворити під час навчання. Подоланню цих труднощів сприятиме максимальне наближення технологій педагогічної підготовки до медичної практики, внаслідок чого підвищиться готовність студентів психологічно адаптуватися до професійної діяльності.

Згідно з принципами емоційної активності, соціальної взаємодії, комплексності, інноваційності формування педагогічної компетентності як вагомого чинника успішності лікувально-профілактичного процесу має здійснюватися за допомогою розроблення й упровадження інноваційних педагогічних технологій. На особливу увагу в процесі педагогічної підготовки майбутніх сімейних лікарів заслуговують технології, здатні суттєво покращити основні показники сформованості їхньої педагогічної компетентності. Її формування, безперечно, залежить від зацікавленості й активності студентів, їхнього бажання досягти високого рівня професійної кваліфікації. У зв'язку з цим у педагогічній підготовці сімейних лікарів доцільно використовувати інноваційні технології навчання, продуктивність яких «спричинюється їхньою проблемізацією, структурним наповненням прийомами логічного мислення (аналіз, синтез, порівняння, підсумування, узагальнення, систематизація, індукція, дедукція, аналогія) і посилюється внутрішнім коефіцієнтом активності» [6, с. 96]. Вони мають відрізнятися інтенсивною подачею матеріалу, пізнавальною та емоційною активністю студентів, постійним самоконтролем, діалогічністю, проблемністю тощо. Ефективними засобами педагогічної підготовки майбутніх сімейних лікарів є застосування інноваційних джерел навчальної інформації (Інтернет, електронні бази даних освітніх ресурсів тощо).

Упровадження у процес педагогічної підготовки майбутніх лікарів сімейної медицини інноваційних технологій має відбуватися системно та комплексно як на теоретичних, так і на практичних заняттях. Їх доцільно спрямовувати на індивідуальний особистісний розвиток кожного студента, стимулювання навчальної діяльності за допомогою розв'язання практичних ситуацій, постановки і творчого вирішення проблем, обмін досвідом; формування компонентів педагогічної компетентності з урахуванням індивідуальних особливостей студентів та їхніх схильностей; забезпечення взаємозв'язку освітніх цілей із безпосередніми професійно-педагогічними завданнями сімейного лікаря тощо [7].

Одним із найважливіших чинників, що забезпечують мотивацію студентів до формування педагогічної компетентності є емоційне переживання сутності змісту педагогічної підготовки й усвідомлення її важливості для успішної професійної діяльності. Завдяки застосуванню

інноваційних технологій навчання стає особистісно значущим, оскільки студенти залучаються до самостійного вирішення складних проблем, які можуть виникнути в реальній професійно-педагогічній діяльності, зокрема у відносинах лікаря з пацієнтами, його родичами тощо. Це актуалізує предметний і соціальний контексти педагогічної діяльності сімейних лікарів та відображає її зміст у їхній професійній підготовці, дає змогу формувати і розвивати педагогічну техніку як основу педагогічної майстерності.

Отже, упровадження інноваційних технологій теоретичної та практичної підготовки майбутніх сімейних лікарів передбачає: цілеспрямоване використання на заняттях з педагогічної підготовки досягнень психології та педагогіки, інноваційних технологій навчання, які підвищують ефективність професійно-педагогічної діяльності; застосування контекстного навчання, що забезпечує цілісне уявлення студентів про предметний і соціальний зміст професійно-педагогічної діяльності; зорієнтованість технологій педагогічної підготовки сімейних лікарів на вироблення системи внутрішніх засобів регуляції професійно-педагогічних дій.

Література:

1. Колісник-Гуменюк Ю. І. Формування професійно-етичної культури майбутніх фахівців у процесі гуманітарної підготовки в медичних коледжах: монографія. Львів : Край, 2013. 296 с.
2. Chen P. G. Professional experiences of international medical graduates practicing primary care in the United States. *Journal of General Internal Medicine*. 2010. N 25(9). P. 947-953.
3. Clarke O. Training, status and migration of General Practitioners – Family Physicians within Europe. *The Journal of the Malta College of Family Doctors*. 2013. N 2. P. 24-30.
4. Sammut M. R. Funding of vocational training programmes for general practice/family medicine in Europe. *European Journal of General Practice*. 2008. N 14. P. 83-88.
5. Литвин А. В. Інформатизація професійно-технічних навчальних закладів будівельного профілю : монографія. Львів : Компанія «Манускрипт», 2011. 498 с.
6. Сікорський П. І. До проблеми класифікації методів навчання. *Вісник Львів. ун-ту. Серія педагогічна*. 2003. Вип. 17. С. 89-98.
7. Исаев В. А. Образование взрослых: компетентностный подход : учебно-метод. пособие. СПб : ИОВ РАО, 2005. 91 с.